

Stanovisko vlády

**k návrhu poslanců Anny Putnové, Karla Schwarzenberga, Vlasty Bohdalové, Heleny Langšádlové, Františka Váchy, Augustina Karla Andrlého Sylora, Jany Fischerové, Bohuslava Svobody, Zbyňka Stanjury, Věry Kovářové, Jana Zahradníka, Markéty Wernerové a Jaroslava Lobkowicze na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů (zákon o pedagogických pracovnících), ve znění pozdějších předpisů
(sněmovní tisk č. 278)**

Vláda na své schůzi dne 27. srpna 2014 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů (zákon o pedagogických pracovnících), ve znění pozdějších předpisů, a vyslovila s tímto návrhem **nesouhlas**, a to z těchto důvodů:

1. Českým školám bez hranic již byly poskytnuty výhody, které umožňují jejich faktické zapojení do českého vzdělávacího systému. Tyto výhody mají být posíleny i aktuálně vládou projednávaným návrhem novely školského zákona tak, aby se osvědčení o výsledcích vzdělávání v Českých školách bez hranic dostalo i určitého formálního uznání.
2. Nyní předložený poslanecký návrh zákona zavádí do školského zákona nový druh školského zařízení, který je však věcnému pojetí školského zařízení vzdálen a do předmětu školského zákona se jeho komplexní úprava nehodí. Vláda se proto domnívá, že vytvoření nové právní regulace se v této oblasti nejeví jako přiměřené.

3. Podle navrženého § 118a může být vzdělávací zařízení v zahraničí jak českou, tak zahraniční právnickou osobou. Vláda zdůrazňuje, že právní řád České republiky nemůže bez dalšího dopadat na subjekt, který podléhá právní úpravě cizího státu, a taková právní úprava by byla v rozporu s obecnou zásadou teritoriální působnosti právních předpisů.
4. Úprava financování vzdělávacích zařízení v zahraničí by plně patřila do zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů, neboť u jiných než soukromých zřizovatelů se zřizování vzdělávacích zařízení v zahraničí nepředpokládá. Obecně platí, že materiální zázemí zajišťuje zřizovatel, a tato zásada by měla platit i pro vzdělávací zařízení v zahraničí. Přímé financování Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, navíc na nákladovém a nikoli normativním základě, by pak zakládalo nedůvodnou nerovnost mezi soukromými zřizovateli. Velmi diskutabilní je požadavek poskytnutí finančních prostředků ve výši 50 % prokázaných účelně vynaložených výdajů v předchozím roce. Pokud by totiž měly být finanční prostředky poukazovány podle prokázaných loňských výdajů, musel by být nastaven mechanismus kontroly těchto výdajů u subjektů působících v zahraničí. Rovněž není definováno, co lze považovat za „účelně vynaložené výdaje“. Co se úhrady pojistného na veřejné zdravotní pojištění týká, pak půjde-li o zahraniční právnickou osobu, která nemá sídlo na území České republiky, nemůže dojít k situaci, kdy by její zaměstnanci (pokud sami nemají trvalý pobyt v České republice) mohli být účastníky českého systému veřejného zdravotního pojištění a takové ustanovení by bylo neaplikovatelné; měl-li však předkladatel na mysli zdravotní pojištění v jiné zemi, pak nelze souhlasit s tím, aby se do účelně vynaložených nákladů započítávalo zdravotní pojištění, které nebude příjmem českého systému veřejného zdravotního pojištění a tato platba byla zahraniční právnické osobě kompenzována ze státního rozpočtu České republiky. Vláda dále upozorňuje, že oproti odhadu nezbytných výdajů ze státního rozpočtu uvedenému v předloženém materiálu nelze vyloučit daleko výraznější nárůst výše potřebných finančních prostředků. Navíc není ani zřejmé, jak by se mělo kontrolovat dodržování povinností vzdělávacích zařízení v zahraničí, ani není jasné, jaká by byla vazba poskytnutí finančních prostředků na dodržení povinností

stanovených těmto vzdělávacím zařízení. Souhlasit rovněž nelze ani se zákonným zmocněním uvedeným v navrženém § 162 odst. 4, neboť jestliže obecnou úpravu předmětných náležitostí obsahuje správní řád, potom není možné, aby speciální úpravu vůči němu obsahoval předpis nižší právní síly, neboť takový postup by byl v rozporu s hierarchií právních norem v rámci právního řádu České republiky.

5. V navrženém § 111a se předpokládá, že se vzdělávání v zahraničí poskytuje podle „vzdělávacího programu vzdělávacího zařízení v zahraničí“, který má být podřazen pod Národní program vzdělávání jako přímo nadřazený dokument. Vzhledem k tomu, že se vzdělávání ve školských zařízeních uskutečňuje podle školských vzdělávacích programů ve smyslu § 5 odst. 2 školského zákona, nikoli podle jakýchkoli „vzdělávacích programů školského zařízení“, a návrh nevyjímá vzdělávací zařízení v zahraničí z působnosti § 5 odst. 2, je úprava vztahu vzdělávacího programu zařízení k Národnímu programu vzdělávání zmatečná. Národní program vzdělávání není dokumentem, který by byl způsobilý konkrétními pravidly účinně normovat tvorbu vzdělávacích programů na úrovni samotných školských zařízení nebo dokonce realizaci výuky. Podstatné rovněž je vyjasnit okruh osob, které mohou vzdělávací zařízení v zahraničí navštěvovat, protože omezení poskytování vzdělávání v zahraničí jen českým státním občanům a v zahraničí žijícím dětem a žákům, kteří mají „český původ“ (nehledě na problematičnost tohoto pojmu), by mohlo kolidovat s právem na rovný přístup ke vzdělávání, které vyplývá z českého i evropského práva.
6. Návrh, aby ve vzdělávacích zařízeních v zahraničí mohly vzdělávání zajišťovat i jiné osoby než pedagogičtí pracovníci, je nepřípustnou nepřímou novelou zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, neboť podle § 2 odst. 1 citovaného zákona je pedagogickým pracovníkem ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně-pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě školského zákona. Požadavek, aby vzdělávání ve školských zařízeních zajišťovali pedagogičtí pracovníci, platí podle školského

zákona bez výjimky dokonce i pro školní družiny, tedy zařízení pro zájmové vzdělávání, a je tedy nepřiměřené vztahovat na vzdělávací zařízení v zahraničí mírnější pravidla než na jakékoli jiné školské zařízení. Navrhovaná změna zákona o pedagogických pracovnících (čl. II návrhu zákona) pak je zcela nepřijatelná, neboť se zcela neodůvodněně a nesystémově ustupuje od podmínky splnění předpokladů potřebných obecně pro výkon činnosti pedagogického pracovníka, a to i takových předpokladů, jako je svéprávnost, odborná kvalifikace, bezúhonnost a zdravotní způsobilost.

7. K návrhu na doplnění nového odstavce do § 8a školského zákona vláda upozorňuje jak na systematickou nejednotnost v zamýšleném označení nově zaváděného druhu školského zařízení, tak na skutečnost, že Česká škola bez hranic je ochrannou známkou požívající ochranu podle zvláštních právních předpisů a úprava možnosti jejího použití ve školském zákoně je proto nepřípustná.
8. Navržená úprava nové oblasti „vzdělávání v zahraničí“ v § 111a a v § 118a školského zákona není v souladu s kontextem, do něhož je zařazována. Školský zákon upravuje různé druhy vzdělávání podle vzdělávacích oblastí nebo odvětví, v § 111a se však činí teritoriální distinkce.
9. Nehledě na skutečnost, že v praxi by se muselo přihlížet i k zahraničnímu právnímu řádu, jenž je mimo dosah školského zákona, je navržené ustanovení § 118a odst. 2, které upravuje předmět činnosti spolků, v rozporu s jeho vymezením obecným předpisem a je proto nepřípustnou nepřímou novelou občanského zákoníku. Ve školském zákoně je předmětná problematika upravena v § 8 a tato úprava je zcela dostatečnou.
10. Nesystémové je vyjmutí vzdělávacího zařízení v zahraničí z působnosti České školní inspekce. Stát se nemůže zřící pravomoci (a zároveň odpovědnosti) dozorovat kvalitu a zákonnost činnosti zařízení, která určitým způsobem garantuje. Učinit jeden druh školského zařízení de iure i de facto nekontrolovatelným by bylo selháním státu. Výjimka z požadavku předložit stanovisko příslušného orgánu

ochrany veřejného zdraví a stavebního úřadu coby jedné z náležitostí žádosti o zápis školy nebo školského zařízení do školského rejstříku, navrhovaná v § 147 odst. 1 písm. h), by byla jen dalším projevem rezignace státu na garanci podmínek poskytování školských služeb.